

Što je anarhija

Errico Malatesta

1900.

Tri se opake sile uvijek bore protiv svake nove doktrine koja predstavlja prijetnju intelektualnoj lijenosti većine i povlastici manjine: neznanje, kleveta i progon.¹

Tako je bilo tijekom cijele ljudske evolucije i prirodno je da tako bude i za anarhizam koji toliko duboko uzdrma sve tradicionalne ideje i tjera strah u kosti onima koji žele nastaviti živjeti od iskorištavanja i ugnjetavanja drugih. Ipak, moglo se očekivati nešto više istine i poštenja od onih koji se, premda nisu anarhisti, priklanjaju idejama slobode i pravde, ali uskogrudna partijska logika (koja navodi i na nepošteno iskorištavanje teškoća u koje baca suparničku partiju), dogmatsko sljepilo u koje zapada svaka autoritarna škola te prozirni strah povlašćenih iscrpno objašnjavaju tužni savez protiv nas u kojemu su danas talijanska republikanska i socijalistička štampa zajedno s najnižim organima policije.

„Anarhija je nasilje”, viču sa svih strana, iako je dobro poznato da je anarhija negacija nasilja i ideal društva u kojem ljudi neće provoditi pritisak jedni nad drugima: ni manjine nad mnoštvom, ni mnoštvo nad manjinama.

Anarhisti se dijele na brojne tendencije. Budući da je anarhija doktrina slobode koja ne priznaje dogme i autoritete, raznolike su misli i ponašanja onih koji joj se priklanjaju u skladu s intelektualnim i moralnim nagnućima svake osobe te s vanjskim okolnostima u kojima se netko bori.

Postoje anarhisti komunisti, kolektivisti i individualisti, postoje nereligiozni i religiozni anarhisti, oni koji smatraju da je koncept organizacije integralan dio anarhističke ideje i oni koji misle da bilo kakva organizacija stoji u logičkoj i materijalnoj kontradikciji s anarhijom, a još ih stotine različitih kriterija, često kontradiktornih, dijeli što se pitanja taktike tiče. Oni diskutiraju, polemiziraju, svađaju se, ali usred svih podjela, jedna ih ideja sve povezuje i svima daje mogućnost da prisvajaju ime anarhista. Ta ideja jest negiranje uporabe fizičke prisile nad čovjekom kao čimbenika reda i društvene evolucije.

To je fundamentalna, zaista nova ideja koju je donio anarhizam: ideja koja mora preokrenuti cjelokupan način života ljudi i otvoriti nov put cijelom čovječanstvu. Ne državi, ne zakonodavnoj moći, ne oružanoj sili, ne pravu ni mogućnosti ma kojim ljudima da druge iskorištavaju i zapovijedaju im. Ako se neki koncept koji je u kontradikciji s tom idejom može naći u spisima i djelima nekoga anarhista, on predstavlja ostatak autoritarnoga odgoja koji se još nije nadišlo, utjecaj okoline koji ne mogu svi uvijek izbjeći.

Je li to neostvariva utopija? Nije li to, dapače, priznanje činjenice da je čovječanstvo uspjelo živjeti i razvijati se, ako je načelo slobode uspjelo nadjačati načelo autoriteta i pritiska?

Mi smatramo da će se ljudi bez nasilja – bilo zbog raznih nužnosti življenja, bilo zbog svačijeg interesa, bilo zbog duha bratstva i solidarnosti koji se širi u mjeri u kojoj se kod jednih umanjuje mogućnost tlačenja a kod drugih nužnost opiranja tlačenju – organizirati na način na koji najviše svima odgovara, kao što se već i danas događa, kao što se oduvijek događalo u onim sferama djelovanja u koje ne ulazi povlašćenost, među onim osobama koje se, dijeleći interes da budu zajedno i da rade neku određenu stvar, ne mogu silom nametnuti jedna drugoj.

Naši protivnici, oni koji silom žele obraniti svoje povlastice i oni koji vjeruju u mogućnost i pogodnost nametanja dobra drugima silom i na vlastiti način, imaju pravo pokušati nas opovrg-

---

¹ Ovo je period Malatestinog najduljega egzila u Londonu u kojemu će živjeti do 1913. (Četiri su njegova londonska egzila: 1881. – 82., 1889 – 97., 1900. – 13. i 1914. – 19.) Nakon što je napustio Sjevernu Ameriku, njegov je bivši drug Severio Merlino, koji je iz anarhizma prešao u demokratski socijalizam, predložio da se Malatesta kandidira za parlament kao čin prosvjeda što bi mu omogućilo da se vrati u Italiju zaštićen parlamentarnim imunitetom. Malatesta je to odbio te ostao živjeti u Londonu radeći kao električar. Ovaj jedinstveni broj časopisa *Cause ed Effetti* objavio je nakon ubojstva talijanskoga kralja Umberta I koje je izveo talijanski anarhist iz Patersona, Gaetano Bresci u srpnju 1900.

nuti. Ali ako žele biti smatrani poštenim i pravednim ljudima, nemaju pravo da nas i naše ideje prikazuju suprotnima onom što jesmo.

***

Rat nasilju – to je u temelju sveg anarhističkog djelovanja.

Nažalost, često se od nasilja možemo obraniti samo nasiljem. Čak ni tada nasilnik nije onaj koji se brani, nego onaj koji sili druge da se brane: nije nasilan onaj koji se koristi ubojitim oružjem protiv onog koji s oružjem u rukama napada njegov život, njegovu slobodu, njegov kruh, nego onaj koji druge stavlja u groznu poziciju da moraju ubiti ili biti ubijeni.

Kad netko ne brani samoga sebe, nego druge na vlastitu štetu, spokojno trpeći ropstvo, mučeništvo i smrt, tad se radi o pravu na samoobranu uzdignutom do dostojanstva žrtve, heroizma, uzvišenoga masakra i načela solidarnosti među čovječanstvom.

Svi prepoznaju i upražnjavaju koliko mogu pravo na samoobranu. Svi hvale ili su hvalili onoga tko se sili suprotstavio silom u obrani nekoga drugog ili u obrani nekoga cilja.

Je li to zločin samo kad se čini u obranu siromašnih? Je li to zločin samo kad su u pitanju anarhisti, koji, ako su ponekad individualno nasilni i teže nasilnoj revoluciji, to ne čine nadahnuti mržnjom i osvetom, nego zbog uvjerenja u nužnost sile za uništavanje smrtonosnoga režima koji se održava nasiljem, i nadahnuti željom za dobrim, ne jedne klase ili stranke, nego svih ljudi?

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Errico Malatesta
Što je anarhija
1900.

Cause ed Effetti. 1898. –1900. (London), jedinstveni broj (rujan 1900.)
Prevela i uredila: Mia Gonan. Preuzeto iz: Errico Malatesta, *Ni demokrati ni diktatori*. Odabrani
spisi 1884.- 1930. DAF, Zagreb 2022.

anarhisticka-biblioteka.net